



Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Червоненського психоневрологічного інтернату

24.01.2025

м. Чернігів, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 24.01.2025 регіональною групою національного превентивного механізму Чернігівської області (далі – РГ НПМ) здійснено відвідування Червоненського психоневрологічного інтернату (далі – інтернат, заклад, ПНІ).

Відвідування здійснювали члени групи РГ НПМ:

Шумний Артемій Олександрович, представник громадської організації, керівник регіональної групи національного превентивного механізму у Чернігівській області;

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації, член регіональної групи національного превентивного механізму у Чернігівській області.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Загребелля, буд. 74, с. Билка, Новгород-Сіверський р-н, Чернігівська обл., 16252.

Керівник закладу – Тягнирядно Петро Андрійович;

Згідно з Положенням про Червоненський психоневрологічний інтернат, затвердженого розпорядженням Чернігівської обласної ради від 05.02.2024 № 18, інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на перебування 250 осіб. На день відвідування в інтернаті перебувало 246 особи.

Керівництвом ПНІ вживаються заходи щодо створення належних умов проживання для підопічних.

Заклад розташований у чотирьох одноповерхових житлових корпусах. У житлових кімнатах розміщено від 3 до 6 підопічних. На території закладу облаштовані криті альтанки та лави для відпочинку підопічних (фото 1, 2).

У закладі наявне підсобне господарство, яке призначене для забезпечення ПНІ продуктами харчування власного виробництва.

Підопічні інтернату (крім недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена) за їхньою згодою залучатися до виконання тимчасових робіт, які не пов'язані з обслуговуванням підопічних, на умовах цивільно-правового

договору, якщо робота не протипоказана за станом їхнього здоров'я, з оплатою відповідно до акту виконаних робіт.

Мешканці закладу мають можливість користуватися власними речами та вільно пересуватися територією закладу.

Розпорядок дня у закладі складається з урахуванням потреб підопічних.

Сушіння забрудненого м'якого інвентарю відбувається за межами житлового корпусу, що додало комфорту перебування підопічних в житлових корпусах.

У житлових кімнатах вікна не заґратовані.

Природне та штучне освітлення у житлових кімнатах закладу задовільне.

Харчоблок інтернату перебуває в належному санітарно-гігієнічному стані (фото 3, 4). Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним (фото 5).

У складі медичної частини ПНІ функціонують: кабінет прийому підопічних лікарями, маніпуляційний кабінет, кабінет прийому фельдшера з процедурною кімнатою, а також аптечний склад, розташований в окремому приміщенні.

Медична документація підопічних у закладі зберігається в металевих шафах, що забезпечує її належний захист.

Забезпечення підопічних лікарськими засобами здійснюється безкоштовно за рецептами лікарів.

Щороку для підопічних закладу організовуються медичні огляди профільними лікарями.

На день відвідування усі підопічні закладу мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, затвердженою постановою Кабінету Міністру України від 22.12.2023 № 1394.

Медичним персоналом закладу здійснюється контроль за термінами придатності медичних засобів (фото б).

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 24 підопічними та 7 працівниками закладу.

Скарг на неналежне поведіння, якість догляду та умови проживання від підопічних до групи РГ НПМ не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 24.04.2024 за результатами якого надавалися такі рекомендації:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Чернігівській обласній раді:

1.1. забезпечити контроль за дотриманням прав підопічних;

1.2. вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій

діяльності Червоненського психоневрологічного інтернату;

1.3. розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

2. Червоненському психоневрологічному інтернату забезпечити:

2.1. дотримання безпекових заходів під час оголошення сигналу «Повітряна тривога»;

2.2. дотримання норм житлової площі на особу;

2.3. перегляд розпорядку дня, зокрема щодо раннього підйому;

2.4. обладнання житлових кімнат інтернату кнопками виклику персоналу;

2.5. дотримання Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

2.6. дотримання санітарно-гігієнічних вимог в їдальні;

2.7. належне функціонування умивальників в приміщенні їдальні;

2.8. сушіння забрудненого м'якого інвентарю за межами житлового корпусу;

2.9. облаштування житлових корпусів відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

2.10. право підопічних на приватність;

2.11. реалізацію права недієздатних підопічних володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю;

2.12. припинення практики опіки над великою кількістю недієздатних підопічних однією особою;

2.13. сприяння у заміні опікунів, які не виконують належно свої обов'язки;

2.14. різноманітнення денної зайнятості підопічних з урахуванням їх вікових потреб;

2.15. придбання нової комп'ютерної техніки, з метою відновлення об'єму адаптаційних заходів з використанням комп'ютерних програм;

2.16. здійснення вичерпних засобів задля збереження та поновлення дієздатності підопічних, зокрема, опікунами яких визначено установу;

2.17. виконання Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584;

2.18. виконання ремонту санітарно-гігієнічного приміщення ізолятору.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування виконані частково: підопічні дотримуються безпекових заходів під час оголошення сигналу «Повітряна тривога»; змінено розпорядок дня, зокрема щодо раннього підйому; обладнано житлові кімнати інтернату кнопками виклику персоналу; в приміщенні їдальні умивальники функціонують належним чином; сушіння забрудненого м'якого інвентарю

організовано за межами житлового корпусу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Відповідно пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, суб'єкт, що надає соціальну послугу, забезпечує підготовку та облаштування захисних споруд цивільного захисту, підвалів або інших приміщень, придатних для укриття отримувачів соціальної послуги стаціонарного догляду та надавачів соціальної послуги і безпечного перебування в них, перевірку та забезпечення наявності опалення, водопостачання, електроенергії, забезпечення необхідного запасу продуктів харчування, води, лікарських засобів, засобів гігієни, одягу, взуття тощо.

Наявне у закладі підвальне приміщення, що має забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, використовується як склад для зберігання картоплі (фото 7, 8, 9).

Вищезазначене не відповідає вимогам абзацу другого підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. Під час відвідування закладу встановлено, що більшість підопічних потребують протезування зубів. Відсутність належного стоматологічного лікування та протезування призводить до серйозних ускладнень, зокрема:

унеможливлення нормального харчування: підопічні не можуть споживати звичайну їжу через відсутність зубів або їх поганий стан, що впливає на загальний стан здоров'я, спричиняє недостатнє харчування та може призводити до захворювань шлунково-кишкового тракту;

відсутність зубів або необхідних протезів обмежує здатність до спілкування, викликає психологічний дискомфорт та знижує самооцінку підопічних.

Ця проблема є системною і потребує термінового втручання з боку Департаменту охорони здоров'я

Вирішення цієї проблеми покращить якість життя підопічних, забезпечить їхнє право на здоров'я та гідні умови проживання.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

3. На день відвідування виявлено невідповідність між затвердженим меню та фактично приготованими стравами (меню на день). Страви: риба (на сніданок) та салат (на вечерю) були відсутні в меню на день, хоча ці страви були вказані в затвердженому меню.

4. Відсутнє перспективне меню на 2025 рік. Відсутність даного меню не дозволяє ефективно планувати закупівлі, уникати нестачі продуктів та забезпечувати збалансованість раціону харчування для підопічних

5. Неналежне зберігання молочної продукції (вершкового масла), зокрема, відсутнє маркування на молочній продукції, відсутня упаковка, що підвищує ризик поглинання сторонніх запахів (фото 10).

6. У морозильній камері харчоблоку встановлено наявність немаркованих продуктів харчування, морожена риба зберігалася не обгорнутою у захисну плівку і без стікерів вказання дати отримання та використання (фото 11).

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40, 57, 59 Конституції України).

7. Відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» переважна більшість підопічних належить до переліку суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, гарантовану державою, яка полягає у здійсненні заходів захисту, процесуального представництва, наданні допомоги у складанні процесуальних документів.

Проте, у закладі не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, що призводить до порушення права підопічних на професійну правничу допомогу.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

8. У санітарно-гігієнічній кімнаті закладу відсутні дверцята в туалетних кабінках чим порушується право підопічних на приватність (фото 12, 13).

Інші порушення.

9. Підопічні закладу необізнані щодо залишків особистих коштів на їх особових рахунках.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Чернігівській обласній раді:

Вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності

закладу;

Забезпечити контроль за додержанням прав підопічних Червоненського психоневрологічного інтернату.

2. Червоненському психоневрологічному інтернату забезпечити:
облаштування укриття закладу з урахуванням вимог законодавства;
організацію надання стоматологічних послуг, у тому числі протезування зубів підопічним ПНІ;
інформування підопічних про суми залишків особистих коштів на їх рахунках;
налагодження співпраці зі Східним міжрегіональним центром з надання безоплатної правової допомоги;
розробку та затвердження перспективного меню відповідно до вимог законодавства та забезпечити його належне виконання;
відповідність між денним меню та фактично приготованими стравами;
належне зберігання продуктів харчування у холодильних та морозильних камерах закладу;
право на приватність підопічних.

Додаток: фотоматеріали на 8 арк. 1 прим.

**Керівник регіональної групи
національного превентивного механізму
у Чернігівській області**



Артемій ШУМНИЙ

Фотоматеріали

Фото 1



Фото 2



Фото 3



Фото 4



Фото 7



Фото 8



Фото 9



Фото 10



Φοτο 11



Φοτο 12



Фото 13

